

- знання життя, практики (знання повноцінні, якщо вони відображають реальну практику і спрямовані на її поліпшення);

- ступінь розвитку вмінь і навичок;

- культура вираження знань та їх оформлення (нерозривність якості знань і форми їх вираження).

На наш погляд, жодна з систем електронного контролю знань не здатна забезпечити правильну об'єктивну оцінку засвоєння знань студентом.

Висновки

1. Методи і засоби навчання помилково зводити в ранг самоцілі – це насамперед інструмент для вирішення освітніх завдань.

2. Сучасні вимоги до організації навчального процесу в медичному виші передбачають уміле поєднання директивної (виробленої практикою) й інтерактивної (інноваційної) моделей навчання. Знання можуть бути засвоєні студентами тільки в процесі самостійної активної діяльності.

3. Педагогічна ефективність навчання визначається не сумою переданих студенту знань, а ступенем і характером впливу на свідомість і почуття студентів, рівнем їхньої інтелектуальної й творчої активності, оскільки студент вчиться тільки тоді, коли працює самостійно.

4. Сучасні системи електронного контролю знань не здатні забезпечити об'єктивну оцінку засвоєння знань студентом.

Список використаної літератури

1. Бібік Н.М. Компетентнісний підхід: рефлексивний аналіз застосування / Н.М.Бібік // Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи. Бібліотека з освітньої політики / за заг. ред. О.В.Овчарук. – К.: К.І.С., 2004. – 112 с.
2. Бірюков В.С. Сучасні освітні технології в медичних університетах / В.С. Бірюков, О.О. Якименко, О.Я. Тягай // Кредитно-модульна система організації навчального процесу у ВМ(Ф)НЗ України на новому етапі : матеріали Х ювіл. Всеукр. навч.-наук. конф. з міжнар. участю. – Тернопіль : Укрмедкнига, 2013. – С. 202 – 204.
3. Гершунский Б.С. Концепция самореализации личности в системе образования ценностей и целей образования / Б.С.Гершунский // Педагогика. – 2003. – №10. – С. 3-7.
4. Драч І.І. Компетентнісний підхід як засіб модернізації змісту вищої освіти / І.І.Драч // Проблеми освіти. – 2008. – № 57. – С. 44-47.
5. Зязюн І.А. Філософія поступу і прогнозу освітньої системи / І.А.Зязюн // Педагогічна майстерність: проблеми, пошуки, перспективи: монографія. – К.: Глухів: РВВ ГАПУ, 2005. – С.10-18.
6. Ковальчук Л.Я. Прогнозування запитів майбутнього – важлива складова у плануванні навчального процесу / Л.Я. Ковальчук // Кредитно-модульна система організації навчального процесу у ВМ(Ф)НЗ України на новому етапі : матеріали Х ювіл. Всеукр. навч.-наук. конф. з міжнар. участю. – Тернопіль : Укрмедкнига, 2013. – С. 24 – 25.
7. Литвинова Т.Н. Теория и практика интегративно-модульного обучения общей химии студентов медицинского вуза: монография / Т.Н. Литвинова. – Краснодар: Изд-во КГМА, 2001. – 262 с.
8. Сучасні завдання вищої медичної освіти та кадрового забезпечення реформування галузі / Т.М. Старча, О.П. Волосовець, І.В. Клоченко [та ін.] // Реалізація Закону України «Про вищу освіту» у вищій медичній та фармацевтичній освіті України : матеріали Всеукр. навч.-наук. конф. – Тернопіль : ТДМУ, Укрмедкнига, 2015. – С. 5 – 7.
9. <http://rus-reform.ru/magazine/archive/19/5/10001049>.
10. <http://www.medocenka.ru/content/view/947/93/>.

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ АДАПТАЦІЇ СТУДЕНТІВ-ІНОЗЕМЦІВ ДО НАВЧАННЯ В МЕДИЧНОМУ ЗВО УКРАЇНИ В УМОВАХ ОСВІТЯНСЬКОЇ МІГРАЦІЇ

Катрушова Л.О.², Матвієнко Т.М.¹, Нечепасєва Л.В.¹, Філатова В.Л.¹, Саргош О.Д.¹, Четверикова О.П.¹, Комишан І.В.¹, Алексеєва А.В.¹, Буря Л.В.¹, Катрушов О.В.¹

¹Українська медична стоматологічна академія

²Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

Проаналізовано ключові проблеми адаптації студентів-іноземців до перебування в умовах українського суспільства в процесі навчання в медичному ЗВО в умовах освітнянської міграції. Окреслені варіанти виникнення і вектори поглиблення чи нівелювання проблем соціалізації.

Ключові слова: студенти-іноземці, медицина, проблеми адаптації.

The paper analyzes the key problems of the adaptation of foreign students to stay in the conditions of Ukrainian society in the process of studying at a medical university with educational migration. Scheduled variants of occurrence and vectors in-depth or levelling the problems of socialization.

Keywords: foreign students, medicine, adaptation problems.

Останніми десятиліттями спостерігається прискорення темпів наростання міждержавної освітнянської міграції молоді як одного з векторів міграції. Освітньою міграцією називають переважно тимчасове переселення, що триває від кількох місяців до кількох років і має на меті навчання за межами адміністративно-територіальної одиниці постійного проживання [5].

Глобальні соціально-економічні системні зміни у світі та зростаючі темпи міждержавної освітнянської міграції молоді загострюють значимість проблеми соціально-психологічної адаптації широких контингентів студентської молоді в нових умовах «чужого» суспільства. Особливо це стосується студентів, які навчаються на медичних фа-

культетах, оскільки отримання професії лікаря вважається у світі найважчим освітянським процесом. Це зумовлює необхідність глибокого дослідження проблем дизадаптації, оскільки ефективна професійна підготовка майбутнього лікаря не може відбуватися без високого ступеня асиміляції студента в навчальний процес [1-3].

Метою роботи стало дослідження особливостей динаміки адаптаційних процесів у студентів-іноземців у процесі здобуття професії лікаря в ЗВО України медичного профілю в умовах освітянської міграції.

Дизайн і методологія дослідження. Дослідження можливих прогнозованих проблем, пов'язаних із дизадаптацією студентів-іноземців у освітньому середовищі України важливо розпочинати з аналізу механізмів виникнення проблемних ситуацій адаптації, що можуть призводити до девіантності поведінкових реакцій особи.

Адаптація людини в широкому розумінні цього терміна – дуже важливе поняття в різних наукових підходах, бо здатність пристосуватися до навколишнього середовища (біологічного, соціального, етнічного) необхідна в усіх сферах життя. Адаптація особи в будь-якому середовищі – це складний багатоплановий процес, що може вносити зміни в різні системи організму людини і залежить від рівня впливу чинника і терміну його дії. А оскільки освітянська міграція – процес довготривалий, який розтягується на роки (для студентів-медиків це 6-8 років), то процеси адаптації торкаються глибоких механізмів регуляторних процесів перебудови динамічного стереотипу реагування на різноманітні чинники довкілля.

Згідно з класифікацією адаптація підрозділяється на біологічну, соціальну, етнічну і психологічну.

Біологічна адаптація людини. Це пристосування людини до умов довкілля, яке виникло еволюційним шляхом. Особливостями адаптації такого виду є видозміни внутрішніх органів, систем чи організму в цілому до умов середовища, в якому він опинився. Це поняття склало підґрунтя розробки критеріїв здоров'я і хвороби. Запорукою здоров'я є стан, в якому організм максимально адаптований до навколишнього середовища. Якщо здатність пристосування знижена і період адаптації затягується, мова йде про преморбідність і високий ступінь ризику виникнення хвороби. Якщо організм не здатний адаптуватися, мова йде про дизадаптацію.

Соціальна адаптація. Соціальна психологічна адаптація передбачає пристосування однієї чи кількох осіб до соціального середовища, яке пред'являє вимоги та ставить умови співіснування за визначеними критеріями, що дозволяє особі досягти мети без порушення морально-етичних принципів існування суспільства. Це особливо значимо в умовах освітянської міграції, оскільки включає пристосування до навчання, до стосунків з іншими людьми, до нового культурного і релігійного оточення, до умов розваг та відпочинку. Людина може пристосуватися пасивно, нічого не змінюючи у своєму житті, чи активно, шляхом зміни умов життєдіяльності (доведено, що це успішніший шлях). У цьому процесі можуть виникати різні проблеми адаптації – від напружених стосунків із колективом до небажання навчатися в цьому соціальному середовищі.

Етнічна адаптація. Це підвид соціальної адаптації – пристосування окремих етнічних груп до середовища районів їх розселення, причому мова йде і про соціальні, й про погодно-кліматичні умови. Це найсвоєрідніший вид адаптації, який спричиняють відмінності в мовно-культурній, політичній, економічній та інших сферах. Виділяють адаптацію, пов'язану із зайнятістю, наприклад, при освітянській міграції, та мовно-культурну адаптацію, акультурацію.

Психологічна адаптація. Окремо варто виділити психологічну адаптацію, яка нині стала найважливішим соціальним критерієм, що дозволяє оцінювати особу як у сфері взаємовідношень, так і в сфері професійної стабільності. Залежить психологічна адаптація від багатьох мінливих чинників, до яких належать мотивація, мовний бар'єр, особливості характеру, соціальне оточення, віросповідання та ін. Психологічна адаптація охоплює також такий важливий аспект як уміння переключатися з однієї соціальної ролі на іншу, причому адекватно і виправдано.

Готовність до зміни середовища й адекватна психічна оцінка – показники високого рівня адаптації, що характеризують готовність людини до труднощів і здатності їх переборювати. При цьому основа адаптації – це спроможність прийняття ситуації та прагнення і вміння робити висновки, а також здатність змінювати своє ставлення до ситуації, яку неможливо змінити [3-5].

Отже, можна окреслити основні вектори, що сприяють адекватній адаптації та соціалізації студентів-іноземців в умовах українського суспільства при освітянській міграції.

1. Особистісно-мотиваційне ставлення до ЗВО і навчання: бажання (чи небажання) приймати навчальні завдання, виконувати завдання педагога, іншими словами, – навчатися.

– За цим вектором соціалізації студента зусилля адміністрації ЗВО і педагогічного колективу мінімізовані, оскільки вирішальними є мотивація й особисте бажання студента навчатися.

2. Прийняття навчального завдання: розуміння завдань, поставлених педагогом; бажання їх виконувати; прагнення до успіху чи бажання уникнути невдачі.

- У цьому пункті вкрай важливе подолання мовного бар'єра, бо навчання неможливе без глибокого розуміння інформації. Для студента-медика це особливо важливо, тому що за процесом засвоєння інформації відбуваються її осмислення, асоціативний синтез відповіді на поставлене завдання (установлення диференційованого діагнозу, складання плану лікування, медичне прогнозування наслідків тощо).

3. Уявлення про зміст навчальної діяльності та способи її виконання: рівень елементарних знань і вмінь, сформованих до початку навчання.

- Наявність базового рівня знань – необхідна складова успішності навчання.

4. Інформаційне поле, яке забезпечує сприйняття, переробку і збереження різноманітної інформації в процесі навчання.

- Інформаційне поле для студента-медика дуже широке і формується поступово в процесі навчання – від теоретичних дисциплін до клінічних.

5. Управління діяльністю: планування, контроль та оцінка власної діяльності, а також сприйнятливості до навчання.

- Поняття "управління діяльністю" охоплює самоменеджмент, що базується на засадах достатньо високого рівня IQ (вроджений інтелект, який практично не змінюється з віком і освітою) та EQ (емоційний інтелект, який формується в процесі життєдіяльності й навчання).

Список використаної літератури

1. Баженов В.Г. Детерминация преступного поведения несовершеннолетних в условиях современного российского общества (криминологический анализ) / В.Г. Баженов. – СПб., 2002.– 187 с.
2. Електронний ресурс. Режим доступу <https://womanadvice.ru/vidy-adaptacii>.
3. Клейберг Ю.А. Социальные нормы и отклонения / Ю.А. Клейберг. – Кемерово, 2001. – 234 с.
4. Кондрашенко В.Т. Общая психотерапия /В.Т. Кондрашенко.– М., 2004.– 346 с.
5. Ровенчак О. Визначення та класифікації міграцій: наближення до операційних понять / О. Ровенчак // Політичний менеджмент. – 2006. – № 2 (17). – С. 127-139.

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІН
«АНАТОМІЯ ЛЮДИНИ» І «МЕДИЧНА БІОЛОГІЯ» СТУДЕНТАМ АНГЛОМОВНОЇ
ФОРМИ НАВЧАННЯ

Керечанин І.В., Ковальчук Н.В., Гош В. Є.

Приватний вищий навчальний заклад «Київський медичний університет»

Статтю присвячено використанню інтерактивного кейс-методу у вивченні студентами англomовної форми навчання дисциплін «Анатомія людини» і «Медична біологія». Обґрунтовується доцільність використання цього методу під час навчання студентів-медиків.

Ключові слова: кейс, інтерактивна методика, студент, анатомія, медична біологія.

The article deals with the use of the interactive teaching method «case study» in studying discipline «Human Anatomy» and «Medical Biology» by English medium students. Grounding the feasibility study by using this method for a medical student's study.

Keywords: case, interactive methodic, student, anatomy, medical biology.

Рівень сучасної медицини вимагає нових інтерактивних підходів до підготовки високопрофесійних медичних кадрів. Як відомо, дисципліни «Анатомія людини» і «Медична біологія» студент вивчає на перших курсах вищої медичної школи. Саме з перших курсів має бути використаний перехід від пасивних форм навчання до активних шляхом мотивації та стимуляції в першу чергу самостійної діяльності студента та активної діяльності під час практичних занять [1;8]. Розробка і використання новітніх інтерактивних методик викладання дисципліни сприяють підвищенню якості підготовки майбутнього лікаря, дають можливість викладачам краще керувати пізнавальною діяльністю студентів англomовної форми навчання в процесі навчання, а студентам працювати більш самостійно, за необхідності отримуючи консультативну допомогу викладачів, самим засвоювати матеріал під час роботи з рекомендованою основною і додатковою літературою [7]. Найважливіше і найважче завдання викладача – формувати і розвивати клінічне мислення майбутнього лікаря, що дозволить йому зайняти активну пізнавальну позицію, генерувати ідеї, обирати рішення. Клінічне мислення формується як здатність студента-медика виділяти головне, узагальнювати, визначати розбіжності, синтезувати інформацію, яку він отримав самостійно, що, безперечно, допоможе в майбутній діяльності [4].

Якість навчально-виховної діяльності закладу вищої освіти залежить від кожного викладача, від його теоретичної та практичної підготовки і педагогічної майстерності, прагнення до нових підходів у викладанні дисципліни [7]. На сучасному етапі професійної медичної освіти збільшуються обсяг і складність програм, прискорюються темпи навчання, змінюються освітні технології. Тому важливо застосовувати такі форми і методи, які б забезпечили високу пізнавальну активність студентів і дали можливість підвищити рівень їхніх знань і вмінь [6]. Підвищення якості, ефективності навчання студентів прямо залежить від умілого підбору і використання різноманітних, найбільш адекватних тематиці та ситуації інтерактивних технологій навчання, а також від активізації суб'єктних відносин усього навчального процесу. Сучасні умови навчання студентів відрізняються необхідністю впровадження інноваційних методик навчання, спрямованих на розвиток особистості, спонукання до самостійної пізнавальної діяльності та безперервного навчання.

Задля формування в студентів відповідальності та мотивації до опанування професійних умінь і навичок у навчальному процесі паралельно з удосконаленням традиційних упроваджуються новітні організаційні форми лекційних і практичних занять, зокрема міждисциплінарні семінари у вигляді конференцій, проблемні лекції, мультимедійні студентські доповіді, практичні заняття з використанням методики кейсів (case-study) [5].

В Україні вивчення медичних дисциплін із застосуванням кейс-методу розпочалося нещодавно і потребує розробки та втілення в практику підготовки сучасних фахівців [2;3]. Кейс-метод – це складний і ефективний інструмент інноваційної технології навчання, що одночасно не тільки відображає практичну проблему, а й актуалізує певний комплекс знань, який необхідно засвоїти для її розв'язання, а також вдало комбінує навчальну, аналітичну і виховну діяльність, що підвищує ефективність виконання сучасних завдань освіти.

Суть кейс-методу полягає в тому, що студентам пропонують реальну клінічну ситуацію, опис якої одночасно відображає не лише будь-яку практичну проблему, а й актуалізує певний комплекс знань, який необхідно засвоїти для осмислення конкретного завдання [4].

Метод case-study концентрує в собі високі досягнення технології «створення успіху». У ньому передбачається діяльність щодо активізації студентів, стимулювання їхнього успіху, підкреслення досягнень здобувачів освіти. Саме досягнення успіху виступає однією з головних рушійних сил методу, формування стійкої позитивної мотивації, активізації пізнавальної активності.

Натепер ще немає певного стандарту представлення кейсів із медичних дисциплін [4]. Зазвичай кейси пред-